Kirjallinen asiantuntijalausunto Eduskunnan ympäristövaliokunnalle

Asia: **E 58/2023 vp Valtioneuvoston selvitys: Suomen avaintavoitteet EU-vaalikaudelle 2024-2029**

Kunnioittavasti pyydän lisäämään Valtioneuvoston selvitykseen (E 58/2023 vp) seuraavat huomioni:

Suomen pääprioriteetit EU:n strategiseen agendaan ja tulevan komission ohjelmaan ilmasto- ja ympäristöpolitiikan saralla tulisi keskittää kilpailukykyisemmän Euroopan unionin luomiseen. Ylisäätelevän ja byrokraattisen EU:n sijaan tulisi luoda nykyistä vähemmän ja selkeämpää (kevyempää) säätelyä. On aika siirtää katse kotimarkkinaan ja tehdä realistisempaa, talouskasvua mahdollistavaa politiikkaa myös ilmasto- ja ympäristöpolitiikan alalla.
Unionin kilpailukyvyn vahvistamiseksi EU:n rahoituskehyksessä tulisi painottaa TKI-toimintaa ja innovaatiorahaston kaltaisia instrumentteja, joilla voidaan vahvistaa muun muassa Suomen biotaloussektoria.

Ilmastopolitiikka

Korona-pandemian pysäytettyä monet taloudet päästöt jatkuivat lähes saman tasoisina. Suurin vaikutus tuli liikenteen kautta. Kuitenkin samalla myös tehtaita oli suljettuina ja muu kulutus hyvin rajallista. Tämä osoittaa, että talouden supistaminen ei ole ratkaisu ilmastokysymykseen.

Mitä tulee EU:n ilmastotavoitteen tasoon, Suomen ei tarvitse olla paras ja nopein päästöjen vähentämisessä. Yhdessä muiden maiden kanssa sovitun tavoitetason tulee riittää ja samalla kustannustehokkuus tulee huomioida jokaisessa päätöksessä. Suomelle ei saa sälyttää kohtuuttoman suurta osuutta EU:n päästövähennystavoitteista, kun ilmastotoimia olisi usein mielekkäämpää tehdä suuripäästöisemmissä maissa.

Vihreä siirtymä olisi jatkossa nähtävä vahvemmin EU:n taantuvan talouden uudelleen käynnistämisen välineenä. Kunnianhimon tason pitää olla verrannollinen kilpailijamaihin ja -talouksiin kuten USA.

Täysin päästötön maailma on utopiaa. Siirtymävaiheen ratkaisut esimerkiksi energian tuotannossa ovat tervetulleita, sen sijaan että yritetään hypätä suoraan (päästöttömään) loppupisteeseen. Ydinvoiman osalta kehitys on jo lupaavaa.

Luonnonvarojen käyttö

Talouskasvua ei voida irrottaa ainakaan lähitulevaisuudessa luonnonvarojen käytöstä. Päinvastoin vihreän siirtymän ratkaisut kuten sähköistyvä liikenne edellyttävät monien kriittisten mineraalien louhimista aiempaa enemmän. EU:n tavoite kriittisten raaka-aineiden nykyistä suuremmasta omavaraisuudesta vaatisi nykyistä paljon aktiivisempia politiikkatoimia. Sittenkin investointien syntyminen on epävarmaa.

Resurssitehokkuutta parantamalla ja kiertotalouden avulla monien luonnonvarojen käyttöä voidaan tehostaa, kunhan jälleen muistetaan kustannustehokkuus. Suomen tulee jatkaa kiertotalouden ja biotalouden puolesta puhumista EU:ssa ja muilla kansainvälisillä areenoilla.

Suomen hallussa oleva suuri luonnonvara, metsä ja siihen sitoutunut hiili, on Suomen kansallisvarallisuutta. Tätä resurssia havitellaan EU:ssa todennäköisesti myös seuraavalla lainsäädäntökaudella, metsiä, maankäyttöä ja mm hiilen varastointia koskevalla säätelyllä.

Kansallista toimivaltaa Suomen luonnonvarojen käytön suhteen tulee puolustaa: EU:n ei tule antaa säädellä luonnonvarojen käyttöä erilaisin indikaattorein, tavoitetasoin ja kynnysarvoin esimerkiksi metsien käytön osalta.

Suomen tulee reagoida ajoissa kaikkiin signaaleihin luonnonvarojen käytön lisäsäätelystä ja olla valmis esittämään kansalliset toimet, joilla puolustetaan metsien kestävään käyttöön perustuvaa elintapaamme. Tähän suuntaan tulisi ennakkovaikuttaa jo uuden komission ohjelmaa laadittaessa.

EU:n petopolitiikka lienee vihdoin järkevöitymässä, nyt kun Euroopan komissio on esittänyt suden suojeluluokituksen muuttamista ”tiukasti suojellusta” ”suojelluksi”. Suomen tulisi kuitenkin ajaa luontodirektiivin tarkistamista myös karhujen suojelun osalta, koska direktiiviä tulkitaan hyvinkin eri tavoilla jopa Suomen ja Ruotsin välillä.

Bryssel 16.2.2024

Teuvo Hakkarainen, Euroopan parlamentin jäsen